

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.009.03.2018
P/18/093

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/093 – finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Elżbieta Grzędzińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/78/2018 z 7 maja 2018 r. oraz nr LWA/10/2018 z 25 czerwca 2018 r. (dowód: akta kontroli tom I str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Oddział Wojewódzki Województwa Mazowieckiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej ² w Warszawie, ul. Chłodna 3, 00-891 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zarząd Wykonawczy Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP województwa mazowieckiego ^{3,4} (dowód: akta kontroli tom I str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Rozdysponowane za pośrednictwem Oddziału Wojewódzkiego Województwa Mazowieckiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej dotacje Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji⁵ na przygotowanie jednostek OSP do działań ratowniczo-gaśniczych zostały wykorzystane w latach 2014-2015 zgodnie z zakresem rzeczowym określonym przez Zarząd Główny ZOSP RP, a także mieściły się w limitach wydatków wskazanych przez Zarząd. Oddział Wojewódzki informował jednostki OSP o możliwości ubiegania się o środki z dotacji, a także o zasadach i kryteriach ich przydzielania.

Weryfikując wnioski jednostek OSP o dotacje z MSWiA na zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu i umundurowania oraz na remonty i rozbudowę remiz OSP, Oddział Wojewódzki postępował zgodnie z przyjętymi procedurami. Rozdzielając powyższe środki, Prezydium Oddziału Wojewódzkiego brało pod uwagę m.in. przynależność OSP do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, aktywność danej jednostki, stan techniczny remiz oraz posiadanych przez OSP pojazdów i ich wiek. Jednocześnie NIK zauważa, że kryteria przyznawania dotacji na zakup sprzętu i umundurowania, przyjęte przez Oddział Wojewódzki nie uwzględniały bezpośrednio dyspozycyjności jednostek OSP oraz ich roli w systemie ochrony przeciwpożarowej. Uwzględniały natomiast m.in. takie kryteria jak członkostwo w Związku OSP, organizację jubileuszy, czy aktywność w środowisku lokalnym, podczas gdy środki z budżetu państwa były przeznaczone na realizację zadania polegającego na przygotowaniu OSP do działań ratowniczo-gaśniczych. Przyjęcie powyższego rozwiązania ograniczało efektywność wykorzystania środków.

Związek sprawował nadzór nad wykorzystaniem środków publicznych przez OSP poprzez rozliczanie dotacji wykorzystywanych przez OSP oraz przeprowadzając wizytacje, które miały na celu sprawdzanie poprawności i zgodności wydatkowania środków z przepisami prawa.

Uwagi NIK dotyczą postępowania władz Oddziału Wojewódzkiego, decydującego o przyznaniu dotacji, które ograniczało poszczególnym jednostkom OSP możliwość swobodnego wyboru dostawcy wyposażenia, a tym samym możliwość dokonania zakupu

¹ Kontrolą objęto lata 2014-2017 z uwzględnieniem zdarzeń wykraczających poza okres, istotnych dla kontrolowanej działalności.

² Dalej również: Oddział Wojewódzki

³ Zgodnie z § 1 uchwały nr 1/15/17 Prezydium Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP województwa mazowieckiego z dnia 12 czerwca 2017 r. w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej powołania Zarządu Wykonawczego Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP woj. Mazowieckiego Zarząd Wykonawczy Oddziału jest jednoosobowy. Dyrektorem zarządu od dnia 1 czerwca 2017 r. jest pani Małgorzata Matejczyk. Poprzednio dyrektorem Zarządu był pan Dariusz Wojnowski.

⁴ Od 12 czerwca 2017 r.

⁵ Dalej: MSWiA.

w sposób oszczędny, z zachowaniem podstawowej zasady wydatkowania środków publicznych, tj. zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, określonej w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozdysponowanie i rozliczanie środków publicznych na funkcjonowanie OSP

Opis stanu
faktycznego

Dotacja z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

1. W latach 2014-2016⁷ Zarząd Główny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej⁸ przeznaczył dla województwa mazowieckiego dotacje MSWiA na realizację zadania publicznego „Przygotowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczo-gaśniczych” w łącznej wysokości 7 548 699 zł, w tym w roku 2014 r kwotę – 3 895 200 zł, w 2015 r. – 3 548 800 zł oraz w 2016 r. – 104 699 zł. Środki z dotacji mogły być przeznaczone na: zakup umundurowania, zakup sprzętu przeciwpożarowego, zakup samochodów pożarniczych, szkolenia, obozy Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych⁹ oraz dopłaty do budowy i remontów remiz OSP. Środki z dotacji na 2016 r. były przeznaczone wyłącznie na obozy Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 79)

2. Zarząd Główny informował corocznie (w lutym w latach 2014-2015¹⁰) w formie pisemnej¹¹ Zarząd Wykonawczy Oddziału Wojewódzkiego o maksymalnej, łącznej wysokości dotacji planowanej dla całego województwa na dany rok, która w latach 2014-2015 wynosiła pierwotnie: 3 831 200 zł (2 041 200 zł – wydatki bieżące, 1 790 000 zł – inwestycyjne), 3 848 800 zł (2 048 800 zł – wydatki bieżące, 1 800 000 zł – inwestycyjne). Powyższe kwoty ulegały w latach 2014 i 2015 zwiększeniom. Jednocześnie Zarząd Główny zwracał się o przedstawienie, mieszczącego się w przekazanym limicie, szczegółowego¹² planu wydatków z dotacji MSWiA dla województwa, na potrzeby zawarcia umowy w sprawie realizacji zadań zleconych pomiędzy Zarządem Głównym a Ministerstwem. Po zawarciu umowy z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Zarząd Główny informował kolejnymi pismami Oddział Wojewódzki Związku o wysokości przyznanej dotacji.

(dowód: akta kontroli tom I str. 85-87, 94-97)

Zarząd Główny informował również o wysokości dopłat¹³ do zakupu samochodów ratowniczo-gaśniczych¹⁴, kwoty dopłat do jednej sztuki asortymentu umundurowania i sprzętu przeciwpożarowego oraz kwoty dopłat dla jednego uczestnika obozu Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych ze środków dotacji MSW.

(dowód: akta kontroli tom I str. 80-84, 88-93, 98-104, 123-127, 148-150, 151-153)

Zarząd Główny zobowiązywał Oddział Wojewódzki do przekazywania rozliczeń z wykorzystania środków MSWiA w wyznaczonych trzech terminach. Informowano również, że środki będą przekazywane w transzach po przyjęciu kontrolnych rozliczeń i wykorzystaniu przez Oddział Wojewódzki co najmniej 50% otrzymanych środków. Ponadto informowano o bezwzględny stosowaniu kryteriów przyznawania dopłat z dotacji MSWiA i obowiązku przestrzegania przepisów prawa, w tym Prawa zamówień publicznych. W badanym okresie

⁶ Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.

⁷ Prezydium Zarządu Głównego ZOSP RP dokonywało rozdziału środków z budżetu państwa będących w dyspozycji ministra spraw wewnętrznych i administracji do końca 2015 r. oraz środków z zakładów ubezpieczeń do 4 lipca 2017 r.

⁸ Dalej również: Zarząd Główny.

⁹ Dalej: MDP.

¹⁰ W roku 2016 Zarząd Główny poinformował Oddział Wojewódzki o zawarciu umowy z MSWiA na realizację zadań zleconych 22 czerwca 2016 r. bez wskazania kwoty dotacji.

¹¹ Pisma Zarządu Głównego z dnia: 26 lutego 2014 r. oraz 29 maja 2014 r., 23 lutego 2015 r., 29 maja 2015 r. oraz 10 kwietnia 2016 r. i 10 maja 2016 r.

¹² W podziale na wydatki na zakup: umundurowania, zakup sprzętu przeciwpożarowego, szkolenia, dopłaty do remontów i remiz (w ujęciu ilościowym i kwotowym).

¹³ Wysokość dopłat została ustalona w uchwałach Prezydium Zarządu Głównego nr 76/92014 z dnia 18 lutego 2014 r. oraz nr 135/16/2015 z dnia 12 lutego 2015 r.

¹⁴ Dopłaty w wysokości: 50 000 zł do zakupu lekkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego, 150 000 zł do zakupu średniego lub ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego, po 10 000 zł dopłaty do zakupu motopomp oraz zestawów ratownictwa technicznego oraz 20 000 zł do zakupu zestawów ratownictwa technicznego (średni lub ciężki)

Związek Wojewódzki informował biura terenowe Oddziału¹⁵ o ww. warunkach zawartych w umowie z MSWiA.

(dowód: akta kontroli tom I str. 98, 100-104)

Oddział Wojewódzki oraz biura terenowe Oddziału corocznie w styczniu organizowały spotkania informacyjno-szkoleniowe, podczas których informowano OSP m.in o możliwości ubiegania się o dotację MSWiA oraz zasadach i kryteriach przydziału środków. Ponadto rozsyłano drogą elektroniczną informacje dot.: terminów składania wniosków, obowiązujących kryteriów i zasad rozdziału, a także druki wniosków dotacyjnych. Ww.informacje zamieszczano również na stronie internetowej Oddziału Wojewódzkiego¹⁶ oraz w dwumiesięczniku „Strażak Mazowiecki”.

(dowód: akta kontroli tom I str.262, 266- 285, 287-300)

3. W latach 2014-2015 OSP składały wnioski o dofinansowanie zakupu sprzętu i umundurowania do Oddziału Wojewódzkiego oraz biur terenowych Oddziału w terminie do 15 lutego danego roku. Wnioski o dopłaty do remontów remiz oraz zakupu samochodów składano do Oddziału Wojewódzkiego do 15 marca 2014 r. i 2015 r.

(dowód: akta kontroli tom I str. 282-288)

W latach 2014-2015 do Oddziału Wojewódzkiego oraz biur terenowych Oddziału wpłynęła z województwa mazowieckiego następująca liczba wniosków o dotację MSWiA:

- 802 w 2014 r. i 818 w 2015 r. na zakup umundurowania i sprzętu dla OSP,
- 32 w 2014 r. i 32 w 2015 r. na zakup średnich i ciężkich samochodów pożarniczych dla OSP,
- 72 w 2014 r. i 73 w 2015 r. na remont i rozbudowę strażnicy OSP.

W tym samym okresie Oddział Wojewódzki przyznał następujące środki pochodzące z dotacji MSWiA:

- w 2014 r. dla 796 OSP na zakup umundurowania i sprzętu w łącznej kwocie 1 651 200 zł (1 417 765 zł - umundurowanie i 264 835 - sprzęt) oraz w 2015 r. dla 810 OSP w kwocie 1 682 600 zł (1 388 000 zł - umundurowanie i 263 200 - sprzęt) na ten sam cel,
- w 2014 r. dla 13 OSP na zakup średnich i ciężkich samochodów pożarniczych w wysokości 1 850 000 zł oraz w 2015 r. w kwocie 1 500 000 zł na ten sam cel,
- w 2014 r. dla 25 OSP w kwocie 123 200 zł na remont i rozbudowę strażnicy oraz w 2015 r. dla 24 OSP w kwocie 119 700 zł na ten sam cel,
- w 2014 r. na organizację czterech obozów w kwocie 190 800 zł oraz w 2015 r. na organizację trzech obozów w kwocie 191 500 zł.

(dowód: akta kontroli tom I str. 79)

4. Dofinansowanie ze środków MSWiA, rozdzielane przez Oddział Wojewódzki otrzymywały jednostki OSP, które były członkami Związku OSP RP. Zgodnie z „Zasadami przyznawania dotacji do zakupu samochodów ratowniczo-gaśniczych oraz sprzętu i umundurowania dla OSP”¹⁷ oraz „Zasadami udzielania dotacji do zakupu sprzętu i umundurowania dla OSP w woj. Mazowieckim”¹⁸, jednym z kryterium przyznania dotacji było „wywiązywanie się OSP z obowiązku opłacenia składki członkowskiej Związku w roku poprzednim i bieżącym...”

(dowód: akta kontroli tom I str. 135-136,143-144, 147)

5. W latach 2014-2015 Oddział Wojewódzki, przy rozdziale dotacji MSWiA na zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych oraz sprzętu i umundurowania kierował się ww. „Zasadami udzielania dotacji do zakupu samochodów ratowniczo-gaśniczych oraz sprzętu i umundurowania dla OSP”, „Zasadami udzielania dotacji do zakupu sprzętu i umundurowania dla OSP w woj. mazowieckim” oraz „Kryteriami przyznania dotacji na zakup nowych

¹⁵ Biura terenowe w Ciechanowie, Siedlcach, Ostrołęce, Płocku i Radomiu funkcjonowały do kwietnia 2016 r. Uchwałą Prezydium Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP woj. Mazowieckiego nr 13/2016 z dn. 7 kwietnia 2016 r. Biura Terenowe zostały przekształcone w filie Biura Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP woj. mazowieckiego.

¹⁶ www.zospmazowsze.pl

¹⁷ Uchwała Prezydium Zarządu Głównego ZOSP RP nr 81/9/2014 z 18 lutego 2014 r.

¹⁸ Uchwała Prezydium Zarządu Wojewódzkiego ZOSP RP nr 38/2012 z dnia 11 grudnia 2012 r.

samochodów (lekkich, średnich i ciężkich) oraz zabudowę samochodów pożarniczych ze środków MSW i innych¹⁹.

Zgodnie z tymi dokumentami, kryteriami przyznawania dopłat do zakupu:

- nowych samochodów ratowniczo-gaśniczych były m.in.: pozytywne zaopiniowanie przez właściwy Zarząd Oddziału Gminnego oraz Powiatowego ZOSP RP, posiadanie udziału własnego 50% wartości zadania (kryteria Zarządu Głównego); przynależność do ksrg, duża liczba wyjazdów do działań ratowniczych (według ostatnich 2 lat), stan techniczny pojazdów, udział gminy we współfinansowaniu przedsięwzięcia (Oddział Wojewódzki);
- sprzętu i umundurowania były m.in. spełnianie przez sprzęt wymogów przepisów o ochronie przeciwpożarowej (kryteria Zarządu Głównego); wywiązywanie się przez OSP z obowiązku opłacenia składki członkowskiej, posiadanie środków własnych lub samorządu, konieczność uzupełnienia braków w sprzęcie w celu osiągnięcia wymaganych normatywów, uzupełnienie braków w wyposażeniu w środki ochrony osobistej, konieczność uzupełnienia braków powstałych w wyniku strat związanych z prowadzonymi akcjami ratowniczo-gaśniczymi, organizacje jubileuszy, udział OSP w realizacji zadań statutowych i aktywność w środowisku lokalnym, przestrzeganie zasad i terminów związanych z rozliczeniem środków otrzymanych w latach ubiegłych (kryteria Oddziału Wojewódzkiego); ponadto pierwszeństwo w otrzymaniu dotacji miały te OSP, które w ostatnich dwóch latach ich nie otrzymały.

(dowód: akta kontroli tom I str. 135-141, 142-147)

Przy rozdziale dotacji z MSWiA na budowę lub remont remiz oraz do organizowanych obozów i turniejów wiedzy Oddział Wojewódzki stosował kryteria opracowane przez Zarząd Główny i ujęte w dokumentach: „Przyznawanie dopłat z dotacji MSW do remontów i budowy remiz strażackich” oraz „Kryteria i tryb przyznawania dopłat z dotacji MSW do organizowanych przez Związek OSP RP obozów MDP, turniejów wiedzy pożarniczej, zawodów sportowo-pożarniczych oraz szkoleń z zakresu ochrony przeciwpożarowej”²⁰. Ponadto Oddział Wojewódzki przyjął uchwałą Prezydium Związku nr 3/2009 dodatkowe „Kryteria przyznania dotacji na budowę, rozbudowę lub remont strażnicy ze środków MSW i innych”.

Zgodnie z tymi dokumentami, kryteriami przyznawania dopłat:

- do budowy lub remontów remiz strażackich były m.in. poparcie Zarządów Oddziałów Powiatowych ZOSP RP (Zarząd Główny) oraz: posiadanie tytułu prawnego do nieruchomości (własność, współwłasność, umowa użyczenia), zabezpieczenie dofinansowania przedsięwzięcia przez gminę, zakres robót (preferowane pokrycia dachowe, stolarka okienna i drzwiowa, drzwi garażowe, centralne ogrzewanie, ocieplenie budynku); pierwszeństwo przy przyznawaniu dotacji miały OSP, które w danym roku kończyły inwestycje lub organizowały uroczystość jubileuszu (kryteria Oddziału Wojewódzkiego)
- do obozów MDP, turniejów wiedzy pożarniczej, zawodów sportowo-pożarniczych oraz szkoleń z zakresu ochrony przeciwpożarowej były m.in.: cel przeznaczenia środków (zakwaterowanie uczestników, wyżywienie uczestników, zakup materiałów szkoleniowych, wynagrodzenia bezosobowe wykładowców lub instruktorów), liczba uczestników nie niższa niż w umowie z MSWiA (kryteria Zarządu Głównego).

(dowód: akta kontroli tom I str.133-134, 163)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

NIK zwraca uwagę, że kryteria przyznawania dotacji na zakup sprzętu i umundurowania, przyjęte przez Oddział Wojewódzki nie uwzględniały bezpośrednio dyspozycyjności jednostek OSP oraz ich roli w systemie ochrony przeciwpożarowej, uwzględniały natomiast m.in. takie kryteria jak członkostwo w Związku OSP, organizację jubileuszy, czy aktywność w środowisku lokalnym, podczas gdy środki z budżetu państwa były przeznaczone na realizację zadania polegającego na „przygotowaniu OSP do działań ratowniczo-gaśniczych”.

(dowód: akta kontroli tom I str.133-147, 163)

¹⁹ Uchwała Prezydium Zarządu Wojewódzkiego ZOSP RP nr 3/2009 z dnia 18 marca 2009 r. r.

²⁰ Kryteria Zarządu Głównego z dnia 20 kwietnia 2012 r.

6. Badanie próby 20 wniosków o dotacje, w tym 6 na remont strażnicy, 2 na zakup samochodów pożarniczych oraz 12 na zakup umundurowania i sprzętu wykazało, że wnioski były składane zgodnie ze wzorem opracowanym przez Oddział Wojewódzki. Wszystkie wnioski spełniające wymogi formalne były rozpatrywane.

Decyzje o przyznaniu dotacji dla OSP podejmowało Prezydium Zarządu Oddziału Wojewódzkiego, wydając stosowne uchwały²¹.

(dowód: akta kontroli tom I str. 154,158-159, 168-182, 183-184, 204-216)

Przy Oddziale Wojewódzkim funkcjonowały Zespoły Doradztwa: Technicznego oraz Działalności Gospodarczej, które opiniowały wnioski OSP o dotacje na zakup samochodów pożarniczych oraz wnioski o dotacje na remonty i budowę remiz. Z posiedzeń ww. Zespołów sporządzano protokoły, w których zawierano m.in. listę rekomendowanych wniosków OSP do otrzymania dotacji.

(dowód: akta kontroli tom I str. 155-157, 160-167, 190-191, 194-203)

Wnioski OSP o dotację na zakup samochodów pożarniczych musiały zawierać „montaż finansowy”, tj. przedstawiać wysokość zabezpieczonych środków oraz źródeł finansowania (np. środki własne, środki pochodzące z gminy, z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, od Komendanta Wojewódzkiego i Komendanta Głównego PSP). Przy opiniowaniu wniosków o zakup samochodów pożarniczych Zespół Doradztwa Technicznego brał pod uwagę m.in. przynależność OSP do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, liczbę wyjazdów do działań ratowniczych (wg danych z ostatnich 2 lat), stan techniczny i wiek posiadanych pojazdów.

(dowód: akta kontroli tom I str.155-157, 190-191)

Zespół Doradztwa Działalności Gospodarczej opiniując wnioski o przyznanie dotacji ze środków MSW do remontów i rozbudowy remiz OSP brał pod uwagę m.in. kwestie: stanu prawnego budynku i gruntu (własność, współwłasność OSP, umowa użyczenia), zabezpieczenia dofinansowania planowanego przedsięwzięcia przez gminę, uzyskania pozwolenia na budowę (w przypadku budowy lub rozbudowy), a także przyznane dotacje z lat poprzednich. Ze względu na dużą liczbę wniosków, przyznawano dotację nie częściej niż co dwa lata, ponadto kolejność przyznawania dotacji zależna była od zakresu robót (pierwszeństwo uzyskiwały wnioski, które w zakresie robót budowlanych wykazały: pokrycia dachowe, stolarkę okienną i drzwiową, drzwi garażowe, centralne ogrzewanie i ocieplenie budynku). W zależności od wielkości otrzymanych przez Oddział Wojewódzki środków i liczby złożonych przez OSP wniosków, preferowane było przyznanie dotacji dla jednej OSP z powiatu. Wysokość dotacji przyznawanej jednostkom OSP wynosiła od 4,2 tys. zł do 5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom I str.160-167, 194-203)

Wszystkie zbadane wnioski, które zostały rozpatrzone pozytywnie i otrzymały dotację spełniały wymagane kryteria, a także uzyskały pozytywne opinie Zespołów.

(dowód: akta kontroli tom I str.160-167, 194-203)

Zarząd Wojewódzki ZOSP RP pozyskiwał i analizował dane na temat potrzeb OSP z województwa mazowieckiego głównie poprzez „System OSP” – elektroniczny system informacyjny, zawierający dane dotyczące wszystkich OSP będących członkami Związku. Dane aktualizowane były co roku, po przeprowadzeniu walnych zebrań członków OSP Zawierają one m.in. dane teled adresowe, identyfikacyjne, informacje dot. członków OSP i ich wykształcenia, posiadanego wyposażenia, a także informacje o stanie technicznym strażnic OSP, otrzymanych środkach finansowych oraz ich źródłach, a także potrzebach w zakresie wyposażenia w sprzęt oraz środki ochrony osobistej. Ponadto Oddział Wojewódzki uzyskiwał informacje nt. zapotrzebowania jednostek OSP poprzez udział w zebraniach

---

²¹ Uchwały nr 12/2014 i 13/2014 z dnia 7 kwietnia w sprawie rozdysponowania dotacji na zakup średnich i ciężkich samochodów pożarniczych dla OSP, oraz w sprawie rozdysponowania dotacji MSW do remontów i rozbudowy strażnic, Uchwały z dnia 9 kwietnia nr 11/2015 oraz 12/2015 w sprawie rozdysponowania dotacji na zakup średnich i ciężkich samochodów pożarniczych dla OSP oraz rozdysponowania dotacji MSW do remontów i rozbudowy strażnic. Natomiast Uchwałami nr 14/2014 z dnia 7 kwietnia oraz 12/2015 z dnia 9 kwietnia 2015 Prezydium Związku Oddziału Wojewódzkiego rozdzieliło dotację MSW do zakupu umundurowania i sprzętu.

sprawozdawczych OSP. Źródłem informacji o zapotrzebowaniu OSP były również wnioski o dotacje, a także przedkładane przez OSP i samorządy gminne prośby o zaopiniowanie wniosków o dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

(dowód: akta kontroli tom I str. 257-258,282-283, 289-292, 307-312)

7. Analiza dokumentacji dotyczącej 12 dotacji MSWiA przyznanych jednostkom OSP na zakup umundurowania i sprzętu²² w latach 2014-2015 wykazała, że wszystkie zakupy dokonane zostały w sklepie prowadzonym przez Oddział Wojewódzki. Przedmiotem zakupów były głównie: ubrania specjalne-ochronne, buty strażackie, rękawice strażackie, helmy bojowe, koszule i kurtki strażackie, węże tłoczne W-52 i W-75 oraz latarki strażackie. Ponadto w latach 2014-2015 cztery OSP zakupiły 15 szt. mundurów.

(dowód: akta kontroli tom II str. 93-96,101-105, 109, 111-115, 119, 121-129, 133,135-137, 141, 144-148, 150-151, 155, 158-162, 167, 170-171, 177, 180-185, 189, 192-194, 198, 201-203, 207-208, 210-214, 217-218, 223-224)

Zarząd Wojewódzki podczas spotkań i zebrań z przedstawicielami jednostek OSP²³ zwracał się z prośbą o dokonywanie zakupów umundurowania i sprzętu strażackiego w sklepach prowadzonych przez Związek Ochotniczych Straży Pożarnych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 266, 267, 272, 294)

Uwagi dotyczące
kontrolowanej
działalności

Zdaniem NIK, takie postępowanie władz Oddziału Wojewódzkiego, który decydował o przyznaniu dotacji, ograniczało poszczególnym jednostkom OSP możliwość swobodnego wyboru dostawcy wyposażenia, a tym samym możliwość dokonania zakupu w sposób oszczędny, z zachowaniem podstawowej zasady wydatkowania środków publicznych, tj. zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, określonej w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁴.

Dyrektor Zarządu Wykonawczego Oddziału Wojewódzkiego wyjaśniła m.in., że zaproszenia do dokonywania zakupów nie wykluczały zastosowania przez OSP trybu konkurencyjnego.

(dowód: akta kontroli tom I str.313-317)

8. Podstawą do rozliczenia dotacji otrzymanych przez OSP były :

- w przypadku samochodów: złożenie dokumentów z poszczególnych etapów realizacji zadania, tj. dokumentów potwierdzających zbilansowanie tzw. udziału własnego będącego w dyspozycji OSP z możliwością ich wydatkowania w bieżącym roku budżetowym w tym w szczególności: uchwały budżetowe jednostek samorządu terytorialnego, umowy dotacji, promesy. OSP musiała wykazać, iż wszczęła oraz zakończyła postępowanie przetargowe nie później niż w wyznaczonym przez Oddział Wojewódzki terminie. OSP zobowiązana była również do przesłania do Zarządu Głównego RP protokołu wyboru dostawcy, protokołu odbioru pojazdu, kopię świadectwa dopuszczenia zakupionego pojazdu wydanego przez Centrum Badawczo-Naukowe Ochrony Przeciwożarowej, oryginalną fakturę VAT, w której OSP występuje jako nabywca (faktura musiała zawierać na odwrocie adnotacje osób upoważnionych o dokonaniu jej sprawdzenia pod względem merytorycznym oraz formalnym i rachunkowym) oraz cesji przekazania na rzecz dostawcy kwoty przyznanej dotacji. Kopię ww. dokumentów OSP przekazywała również do Zarządu Wojewódzkiego ZOSP RP. Ponadto Zarząd Główny zastrzegł sobie, że może żądać innych dokumentów dotyczących realizacji zadania oraz do bezpośredniej kontroli nad ww. zadaniem.
- w przypadku remontów: przedłożenie oryginalnych faktur VAT wystawionych na OSP (na odwrocie adnotacje osób upoważnionych do dokonania jej sprawdzenia pod względem merytorycznym oraz formalnym i rachunkowym), przedstawienie dokumentów potwierdzających dokonanie zapłaty na rzecz dostawcy oraz złożenie ww. dokumentów w wyznaczonym terminie.

²² Pozostałe 8 dotacji wykorzystano na zakup samochodów pożarniczych i remonty remiz.

²³ Np. spotkanie w biurze terenowym w Płocku z przedstawicielami OSP z gmin powiatów sierpeckiego, płockiego, sochaczewskiego i gostyńskiego.

²⁴ Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.

- w przypadku umundurowania i sprzętu: przedłożenie oryginalnych faktur VAT wystawionych na OSP (na odwrocie adnotacje osób upoważnionych do dokonania sprawdzenia faktury pod względem merytorycznym oraz formalnym i rachunkowym).

Oddział Wojewódzki był odpowiedzialny za weryfikację przedłożonej dokumentacji i terminowości dokonania rozliczenia oraz (w przypadku dotacji na zakup samochodów wraz z Zarządem Głównym). Wyплаты środków dokonywały: w przypadku dotacji na zakup samochodów - Zarząd Główny, dotacji na remonty i budowę remiz - Oddział Wojewódzki (na rachunek OSP wskazany we wniosku dotacyjnym), umundurowania i sprzętu - Oddział Wojewódzki oraz biura terenowe Oddziału.

Badanie próby 20 dotacji MSWiA udzielonych w latach 2014-2015 przez Zarząd Wojewódzki Związku ZOSP RP wykazało, że OSP rozliczały się terminowo i prawidłowo z otrzymanych dotacji.

(dowód: akta kontroli tom I str. 133, 136-137, 139, 244-254, tom II str. 1-219)

W latach 2014-2015 Biura terenowe sporządzały sprawozdania z wykorzystania dotacji MSWiA wg wzorów obowiązujących w Związku i przesyłały do Zarządu Wojewódzkiego. Zarząd Wojewódzki sporządzał łączne sprawozdanie z wykorzystania środków z terenu województwa mazowieckiego i w wyznaczonych terminach przekazywał do Zarządu Głównego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 318-344)

9. W latach 2014-2015 dyrektor Zarządu Wykonawczego Oddziału Wojewódzkiego w celu zapewnienia nadzoru nad wykorzystaniem środków z dotacji MSWiA przeprowadził, a także zlecił dyrektorom biur terenowych wizytację w wytypowanych jednostkach OSP.

Jak wyjaśniła dyrektor Zarządu Wojewódzkiego wizytacje skierowane były do OSP, które otrzymały największe kwoty lub nastąpiło przyznanie dotacji do kilku zadań naraz. Wizytacje miały na celu sprawdzenie poprawności i zgodności z przepisami wydatkowania środków publicznych, sprawdzenie faktycznie przeprowadzonych prac budowlanych dotowanych przez MSW, zaewidencjonowanie zakupionego z dotacji umundurowania i sprzętu, a także stanu faktycznego zrealizowanych zakupów samochodów ratowniczo-gaśniczych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 258, 344-349)

W latach 2014-2015 zwizytowanych zostało 31 jednostek OSP. Z wizytacji sporządzano „Notatki z wizytacji”, podpisywane przez prezesów OSP i przedstawicieli ZOSP RP. Przeprowadzone wizytacje nie wykazały nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli tom I str. 258, 345-349)

10. Oddział Wojewódzki w latach 2014-2017 nie realizował bezpośrednio zadań finansowanych lub współfinansowanych z dotacji MSWiA na rzecz jednostek OSP.

(dowód: akta kontroli tom I str.256)

11. Oddział Wojewódzki nie uczestniczył w realizacji programów/projektów związanych z wyposażeniem OSP, w których źródłem finansowania były fundusze europejskie lub inne niż pochodzące z dotacji MSWiA środki publiczne.

(dowód: akta kontroli tom I str. 74-75, 256)

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁵, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń

²⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 524, ze zm.

do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Warszawa, lipca 2018 r.

Kontroler
Elżbieta Grzędzińska
gł. specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Dyrektor
Andrzej Panasiuk

.....
podpis